

Nr 296.

Godkänd av första kammaren den 10 juni 1927.

Godkänd av andra kammaren den 10 juni 1927.

Riksdagens skrivelse till Konungen, angående beredande av större möjlighet för skoldistrikt att vid minskning av antalet barn indraga skolor eller skolavdelningar.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8.)

(Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8.)

Till Konungen.

Inom riksdagen har gjorts framställning, att utredning måtte komma till stånd, om vilka åtgärder, som böra vidtagas för att bereda större möjlighet för skoldistrikt att vid minskning av antalet barn indraga skolor eller skolavdelningar.

Riksdagens vederbörande utskott har i den ordning, 46 § riksdagsordningen stadgar, inhämtat yttrande över motionen från skolöverstyrelsen, varjämte svenska landskommunernas förbund, svenska stadsförbundet och Sveriges allmänna folkskolärareförening beretts tillfälle att uttala sig i frågan.

Det torde icke kunna förnekas, att den nuvarande organisationen av skolväsendet i visst avseende saknar tillräcklig anpassningsförmåga efter de ändrade förhållanden, som på några orter under de senaste åren framträtt. Denna bristande anpassningsförmåga torde framdeles komma att ännu tydligare ge sig till känna. Den minskade nativiteten har nämligen på vissa trakter verkat så, att barnantalet inom folkskolorna avsevärt minskats och under de närmaste åren kommer att ytterligare minskas. Befolkningens ökade rörlighet mellan skilda orter, bland annat till följd av den industriella verksamhetens inskränkning eller upphörande, har även på sina håll starkt bidragit till en kraftig nedgång av de skolpliktiga barnens antal.

Även om denna nedgång i barnantalet mången gång kan medföra, att klasserna komma att omfatta ett mindre antal lärjungar och undervisningen som följd därav bliva bättre, inträffar det dock stundom, att minskningen av antalet barn i den skolpliktiga åldern blir så avsevärd, att vissa skolor eller skolavdelningar bliva överflödiga och med fördel skulle kunna indragas; en dylik indragning är emellertid under nuvarande förhållanden ej alltid lätt att få till stånd.

I de till riksdagens vederbörande utskott inkomna yttrandena finnas angivna åtskilliga förslag till åtgärder för den ovan påpekade svårighetens avhjälpande, vilka förslag riksdagen finner vara värda beaktande. Det synes sålunda kunna vara lämpligt, att, då en lärartjänst blir ledig, skolrådet eller folkskolestyrelsen inhämtar folkskoleinspektörens mening om tjänstens behövlighet, innan den ledigförklaras. Man kan vidare tänka sig möjligheten, att anordningen med statsbidrag till inackordering av skolbarn och till skolskjutsar ytterligare utvidgas. Det torde även vara av vikt, att frågan om inrättandet av s. k. kommunalförbund för tillgodo-seende av skolväsendets krav mera beaktas. I många fall skulle säkerligen inrättandet av kommunalförbund kunna medföra både bättre skolformer och bättre undervisning och samtidigt lägre kostnader för de deltagande skoldistriktet liksom för staten. Även andra utvägar torde kunna tänkas, vilka en eventuell utredning bör taga sikte på, såsom till exempel hänvisning av barn från ett skoldistrikt till ett angränsande för erhållande av undervisning.

Riksdagen vill emellertid härvid bestämt framhålla nödvändigheten av att, vilka åtgärder som än kunna ifrågakomma, kommunernas självbestämningssrätt, särskilt då det gäller anställandet av lärare, ej trädas för nära, samt att man ej vidtager sådana förändringar i lärarnas anställningsförhållanden, att de ordinarie tjänsterna förlora sin egentliga karaktär.

Riksdagen anser således, att en utredning bör komma till stånd för att om möjligt finna utvägar för de påtalade olägenheternas undanröjande, men också att man bör framgå med varsamhet, när det gäller att vidtaga åtgärder i ämnet. Några bestämda linjer, efter vilka utredningen bör bedrivas, böra enligt riksdagens mening ej utstakas, utan alla vägars framkomlighet bör prövas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla om utredning och förslag rörande vilka åtgärder, som böra vidtagas för att bereda större möjlighet för skoldistrikt att vid minskning av antalet barn indraga skolor eller skolavdelningar.

Stockholm den 10 juni 1927.

Med undersåtlig vördnad.
